

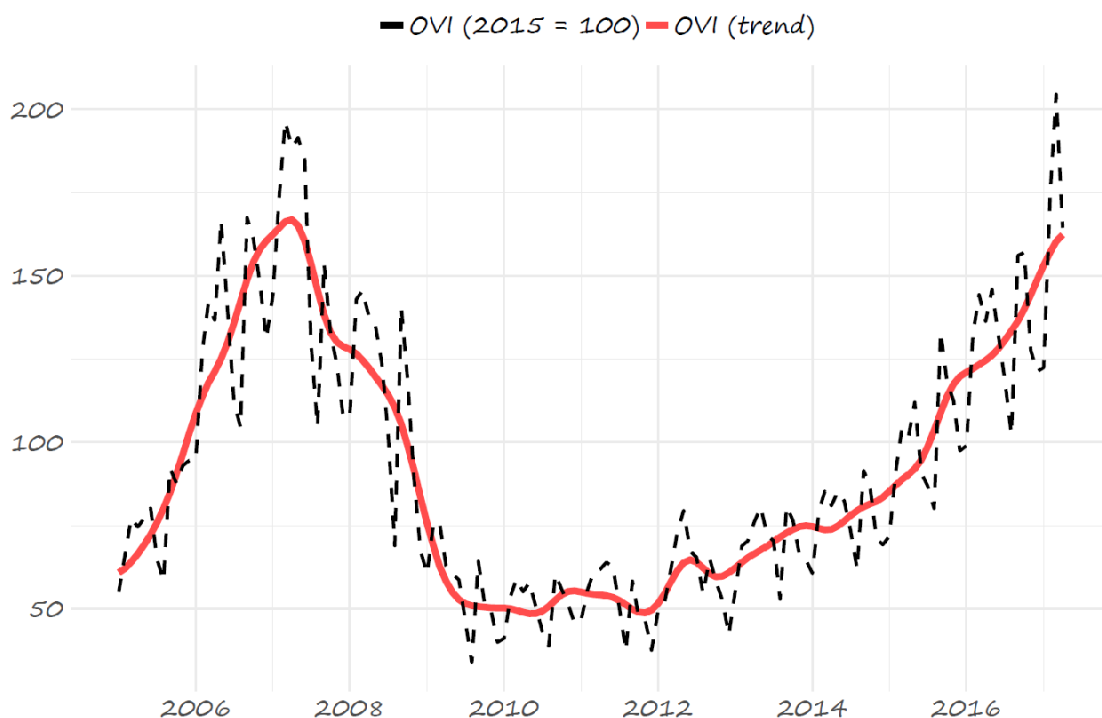
Radna mjesta: što gospodarstvu treba i kako mu pomoći?

Potražnja za radom snažno raste, ali 47 posto oglašanih radnih mjesta je na određeno vrijeme, dok se za 27 posto radnih mjesta traže niže kvalificirani radnici

Izazovi tržišta rada

Pred hrvatskim tržištem rada brojni su izazovi. Osim visoke i dugotrajne nezaposlenosti, posebice mladih, niske stope aktivnosti, nesklada ponude i potražnje za radom, hrvatsko tržište rada u novije vrijeme karakterizira i emigracija mladih. Ovi brojni problemi predstavljaju razlog za zabrinutost jer se problemi na tržištu rada često prelijevaju na cijelo društvo i dodatni bi se naponi trebali usmjeriti u kreiranje preduvjeta za propulzivno tržište rada.

Iako je važnost tržišta rada prepoznata, praćenje istog te davanje informiranih, preciznih i pravovremenih informacija o tržištu rada zahtjevna je i kompleksna aktivnost. Službena nacionalna statistika, iako jedna od stupova politike tržišta rada, često ne daje pravovremenu i preciznu dijagnostiku stanja na tržištu rada. Agregatni pokazatelji često ne mogu dati suptilne informacije o odnosu poslodavaca i posloprimaca, kao ni bilježiti regionalnu, obrazovnu, ugovornu i sektorsku heterogenost i asimetričnost na tržištu rada.

Izvori: Ekonomski institut, Zagreb i MojPosao.

OVI (*Online vacancy Index*) kao prilog informiranijoj politici tržišta rada

S ciljem unapređenja statistike o tržištu rada, Ekonomski institut, Zagreb u suradnji s portalom MojPosao, najvećim internetskim portalom za oglašavanje radnih mjesta, razvio je *Online Vacancy Index*—OVI mjesečni indeks *online* oglasa slobodnih radnih mjesta. Za razliku od radnih mjesta

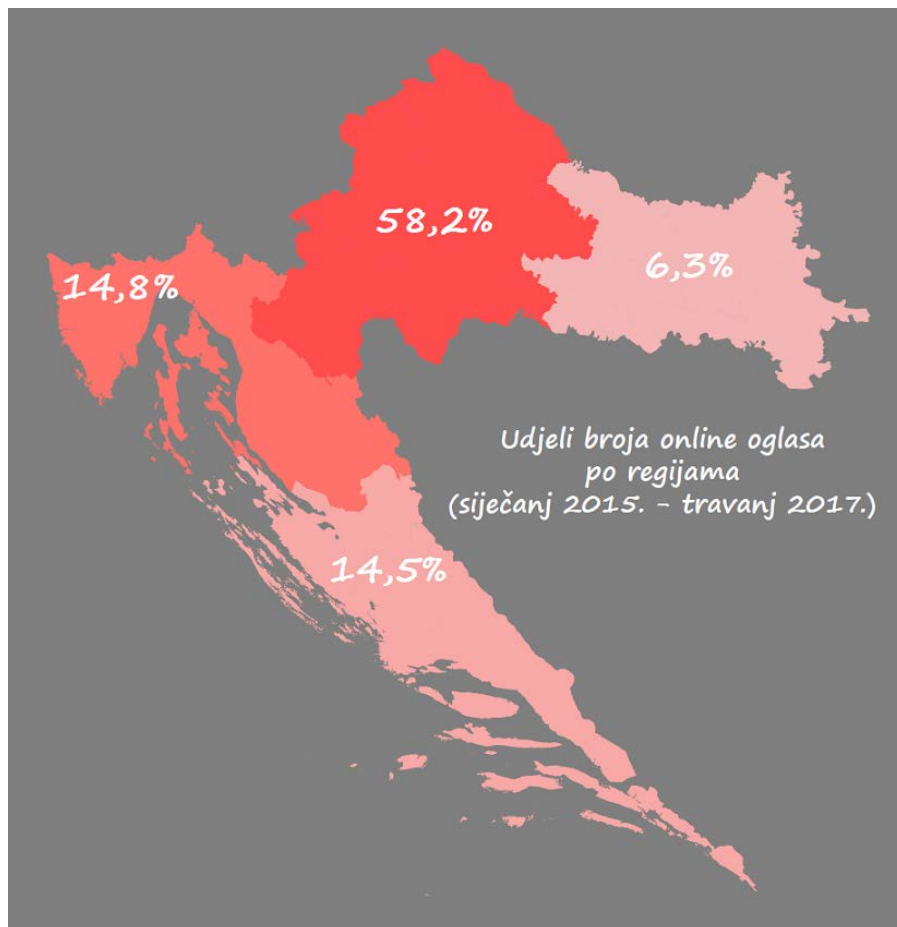
Projekt su financijski podržali članovi Kluba EIZ-a: tvrtke Atlantic Grupa d.d. i Privredna banka Zagreb d.d., a proveli su ga istraživači Ekonomskog instituta, Zagreb: Marina Tkalec, Iva Tomić i Ivan Žilić.

Radna mjesta: što gospodarstvu treba i kako mu pomoći?

oglašavanih na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, na portalu MojPosao primarno se oglašava privatni sektor, stoga OVI indeks odražava stvarno stanje realne ekonomije i poslovnog ciklusa. U svrhu izrade indeksa analizirano je više od 280 tisuća oglasa za posao, a nove analize radit će se na mjesečnoj razini i objavljivati na internetskim stranicama Ekonomskog instituta, Zagreb i portala MojPosao.

Regionalna neujednačenost tržišta rada u Hrvatskoj

Osim stanja ciklusa na tržištu rada privatnog sektora, bogatstvo podataka nudi i brojne druge informacije o tržištu rada. Primjerice, regionalna dimenzija potražnje za radom upućuje na značajnu geografsku neujednačenost. Središnja Hrvatska, koja obuhvaća Grad Zagreb, Zagrebačku, Krapinsko-zagorsku, Međimursku, Varaždinsku, Bjelovarsko-bilogorsku i Karlovačku županiju, u posljednje tri godine, očekivano, u ukupnom broju oglasa sudjeluje s više od 58 posto ukupnih oglasa. Južni i sjeverni Jadran (Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija; te Istarska, Primorsko-goranska i Ličko-senjska županija) u istom vremenskom razdoblju sudjeluju s 14,8 i 14,5 posto ukupnih oglasa, dok istočna Hrvatska, koja obuhvaća preostalih pet županija, zauzima svega 6,3 posto ukupnih oglasa (ostatak oglasa otpada na inozemstvo i cijelu Hrvatsku).

Izvori: Ekonomski institut, Zagreb i MojPosao.

Projekt su financijski podržali članovi Kluba EIZ-a: tvrtke Atlantic Grupa d.d. i Privredna banka Zagreb d.d., a proveli su ga istraživači Ekonomskog instituta, Zagreb: Marina Tkalec, Iva Tomić i Ivan Žilić.

Radna mjesta: što gospodarstvu treba i kako mu pomoći?

Analiza dinamike po oglasima također govori u prilog asimetričnosti. Ekonomska kriza neujednačeno je pogodila Hrvatsku: tržište rada na sjevernom i južnom Jadranu oporavlja se još od 2010. godine kada se ekonomska situacija u Europi popravlja te je već znatno premašena predrecesijska potražnja za radom. U središnjoj Hrvatskoj oporavak je krenuo kasnije, a predrecesijska razina potražnje za radom još uvijek nije dosegnuta. Istočna Hrvatska, neočekivano, pokazuje znakove pozitivnog razvoja jer potražnja za radom raste još od 2010. godine, ali kao što će biti prikazano kasnije, ovaj rast ima svoje specifičnosti.

Polarizacija na tržištu rada: traže se ili zanimanja jednostavnih ili vrlo kompleksnih vještina

Od 2015. godine na razini cijele Hrvatske najtraženija su zanimanja prodavač (12,5 posto oglasa), konobar (7,7 posto), kuhar (6,8 posto), programer (4,0 posto) i vozač (3,1 posto), što govori o polarizaciji traženih zanimanja. Naime, europski je i svjetski trend u zadnjem desetljeću obilježen nestajanjem zanimanja srednjih vještina zbog automatizacije rutinskih poslova. Ova oprečna struktura traženih vještina u Hrvatskoj govori u prilog tome da je polarizacija prisutna i na domaćem tržištu rada.

Gledajući regionalno, najtraženija zanimanja odražavaju strukturu ekonomije. Tako su kuhar, prodavač i konobar najtraženija zanimanja na južnom i srednjem Jadranu; konobar, prodavač i učitelj najtraženija su zanimanja istočne Hrvatske, dok su u središnjoj Hrvatskoj najtraženija zanimanja ponovno prodavač i konobar, ali i programer.

Porast potražnje za niskokvalificiranim i kvalificiranim radnicima

Analiza dinamike tražene razine obrazovanja nudi zaključak da niže kvalificirani radnici postaju sve traženiji. Primjerice, 2008. godine oglasi u kojima se traže niskokvalificirani, polukvalificirani, kvalificirani i visokokvalificirani radnici činili su manje od 4 posto ukupnih oglasa, dok su oglasi za istu skupinu radnika u 2016. godini iznosili čak 27,4 posto oglasa. Potražnja za visokoobrazovanim radnicima u promatranom razdoblju stabilna je te iznosi približno četvrtinu oglasa za posao, dok je udio oglasa za posao u kojima se traži srednja stručna sprema pao s 44,5 posto u 2008. na 31,8 u 2016. godini.

Tendencija porasta potražnje za niskokvalificiranim i kvalificiranim radnicima primjetna je i na regionalnoj razini. Ovaj je trend posebno naglašen na sjevernom i južnom Jadranu te u istočnoj Hrvatskoj, gdje nakon krize dolazi do znatnog oporavka na tržištu rada upravo zbog potražnje za niskokvalificiranim i kvalificiranim radnicima.

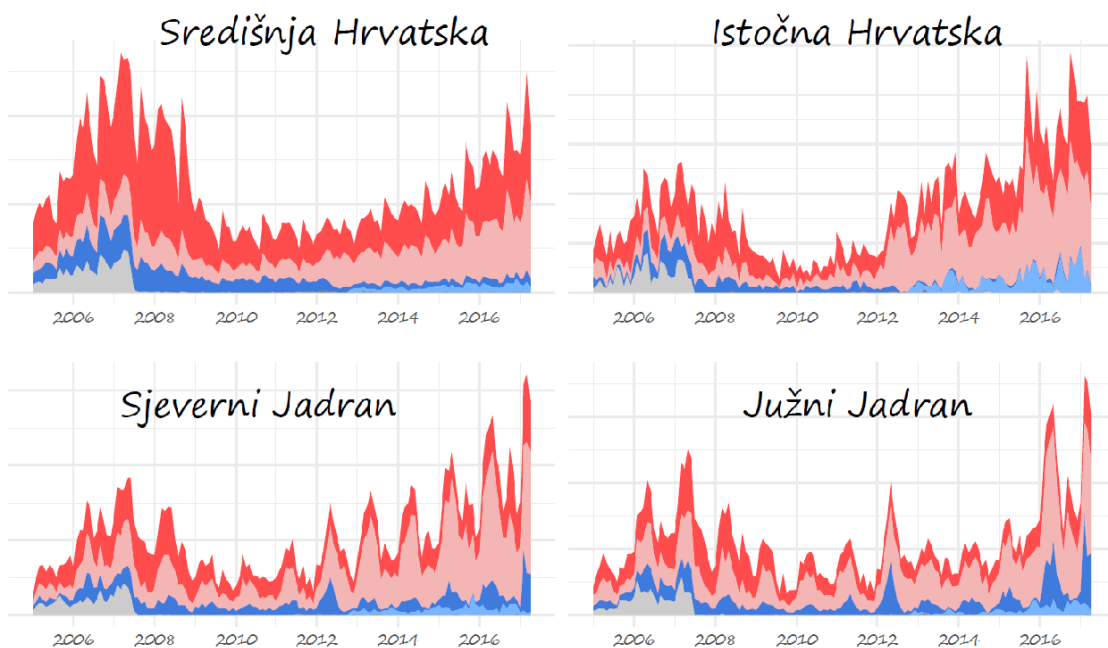
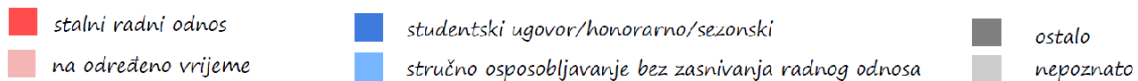
Porast udjela nestandardnih vrsta ugovora

Osim promjene u traženoj razini obrazovanja, tržište rada nakon krize karakterizira i porast nestandardnih vrsta ugovora o radu. Primjerice, udio oglasa za posao s ugovorima na određeno vrijeme raste s 20,8 posto u 2008. godini na 47,2 posto u 2016. godini. Ovaj porast dijelom je posljedica neizvjesnosti unesenih u ekonomiju dugotrajnom i dubokom krizom, ali i promjena Zakona o radu 2013. i 2014. godine koje su olakšale zapošljavanje na određeno vrijeme. Također, od kraja

Radna mjesta: što gospodarstvu treba i kako mu pomoći?

2012. godine opaziv je i trend zapošljavanja u sklopu stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa.

Gledajući regionalno, detaljnija analiza pozitivnih trendova na tržištu rada istočne Hrvatske generirana je porastom potražnje za radom na određeno vrijeme, kao i stručnim osposobljavanjem bez zasnivanja radnog odnosa. S obzirom na neizvjesnosti koje ove vrste zaposlenja nose pojedincu, pitanje je koliko su ugovori na određeno vrijeme doprinijeli lošim demografskim trendovima i emigraciji.

Izvori: Ekonomski institut, Zagreb i MojPosao.